

Sygn. akt: III AUa 1254/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Lucyna Guderska (spr.)

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska

SSA Ewa Chądzyńska

Protokolant: stażysta Przemysław Trębacz

po rozpoznaniu w dniu 19 marca 2013 r. w Łodzi

sprawy **J. Ś.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddziałowi w W.**

o emeryturę,

na skutek apelacji J. Ś.

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 22 czerwca 2012 r., sygn. akt: VI U 412/12;

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1254/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 lutego 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. odmówił J. Ś. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z powodu nie legitymowania się przez wnioskodawcę 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych.

J. Ś. odwołał się od powyższej decyzji do Sądu Okręgowego w Płocku wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury w warunkach szczególnych. Podniósł, że w trakcie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w K. od 1 maja 1974 roku do 26 czerwca 1990 roku na stanowisku mechanika (w tym mechanika gwarancyjnego), stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonywał prace w szczególnych warunkach w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 22 czerwca 2012 roku Sąd Okręgowy w Płocku oddalił odwołanie.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło na tle następującego stanu faktycznego:

J. Ś., urodzony w dniu (...), w dniu 4 stycznia 2012 roku złożył do organu rentowego wnioski o przyznanie prawa do emerytury.

J. Ś. na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnił łącznie 28 lat 4 miesiące i 4 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

W okresie od 1 września 1970 roku do 30 września 1994 roku J. Ś. zatrudniony był w Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku mechanika gwarancyjnego i specjalisty ds. zaopatrzenia. Zakład podlegał pod resort rolnictwa i zajmował się naprawą maszyn i urządzeń rolniczych: kombajnów, ciągników, sieczkarni itp. Wnioskodawca wykonywał wszystkie naprawy sprzętu rolniczego. Część napraw była wykonywana z poziomu zerowego, część napraw związana na przykład z wymianą oleju, czy też płynów eksploatacyjnych odbywała się w kanale remontowym. Wykonywał też naprawy ogumienia, instalacji paliwowych. Prace naprawcze wykonywał zarówno na hali, jak i w kanale remontowym. Część napraw nie wymagała wejścia do kanału. Od dnia 1 maja 1974 roku pracodawca powierzył odwołującemu stanowisko mechanika gwarancyjnego z uwagi na uprawnienia do wykonywania napraw gwarancyjnych. Z dniem 25 września 1990 roku odwołujący został przeniesiony na stanowisko specjalisty ds. zaopatrzenia.

Przedsiębiorstwo (...) pismem z dnia 22 lutego 2012 roku stwierdziło, że z posiadanych dokumentów (akt osobowych) nie wynika jednoznacznie, iż wnioskodawca kwalifikuje się do wystawienia świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

J. Ś. ukończył 60 lat w dniu (...) roku Nie pozostaje w stosunku pracy. Nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego.

Decyzją z dnia 23 lutego 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił odwołującemu prawa do emerytury z uwagi na niespełnienie wymaganego warunku to jest brak udokumentowania wymaganych, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd pierwszej instancji, powołując się na art. 184 i 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, uznał odwołanie za nieuzasadnione. J. Ś. nie wykazał bowiem, że będąc zatrudnionym w Przedsiębiorstwie (...) w K. w okresie od 1 maja 1974 roku do 26 czerwca 1990 roku wykonywał, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, prace zaliczane do prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Z zeznań wnioskodawcy, jak i powołanych świadków, wynika bowiem, że ubezpieczony poza naprawami wykonywanymi w kanałach remontowych, wykonywał także inne czynności. W ocenie Sądu Okręgowego powyższe powoduje, że nie został spełniony warunek wykonywania pracy mechanika w kanałach remontowych w szkodliwych warunkach, "stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku".

W tym stanie rzeczy odwołanie uległo oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Powyższe rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji zaskarżył J. Ś. w drodze apelacji, zarzucając mu błąd w ustaleniach faktycznych polegający na uznaniu, że wnioskodawca nie spełnił warunku minimum 15-letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych w sytuacji, gdy z materiału dowodowego sprawy w postaci zeznań świadków oraz świadectwa pracy w warunkach szczególnych, wynika, iż skarżący pracował w takich warunkach.

Wskazując na powyższe J. Ś. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie mu prawa do emerytury. Nadto wniósł o zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje.

W uzasadnieniu wskazał, że z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, świadczył pracę w szczególnych warunkach, przy czym nie była to praca tylko jednego rodzaju. Skarżący zajmował się bowiem nie tylko wykonywaniem napraw w kanale remontowym, ale nadto pracami spawalniczymi, lakierniczymi oraz przy naprawie pomp wtryskowych. Niemniej jednak wszystkie te prace, pomimo ich różnorodności, zaliczane są do prac w warunkach szczególnych.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja J. Ś. nie odnosi skutku, gdyż rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji jest prawidłowe.

Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny w sprawie, który Sąd Apelacyjny przyjmuje za własny do rozpoznania sprawy na etapie postępowania apelacyjnego. Jednocześnie Sąd ten prawidłowo wywiódł, że ubezpieczony nie spełnia przesłanek przyznania prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zmianami), w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 stycznia 2013 roku, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz,
- okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązania stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Z kolei w myśl § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43, ze zmianami) pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

W niniejszej sprawie sporną okolicznością jest zaliczenie J. Ś. do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w K. od 1 maja 1974 roku do 26 czerwca 1990 roku na stanowisku mechanika, w tym mechanika gwarancyjnego.

Niewątpliwie w załączniku do cytowanego wyżej rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w wykazie A dziale XIV punkcie 16 jako prace w szczególnych warunkach wymienione są prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych. Problem w sprawie sprowadza się więc do ustalenia czy wnioskodawca zatrudniony u wyżej wymienionego pracodawcy na stanowiskach mechanika i mechanika gwarancyjnego, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, świadczył pracę przy naprawie pojazdów mechanicznych w kanałach remontowych.

Analizując powyższe zagadnienie nie można tracić z pola widzenia faktu, że prawo do emerytury w wieku niższym od powszechnego z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Sąd Apelacyjny podziela stanowisko wyrażone w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zgodnie z którym nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika. Jednakże od tej reguły istnieją odstępstwa. Pierwsze z nich dotyczy sytuacji, kiedy

inne równocześnie wykonywane prace stanowią integralną część większej całości dającej się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku. Drugie odstępstwo dotyczy przypadków, kiedy czynności wykonywane w warunkach nie narażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia mają charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny (por.: wyrok SA w Lublinie z dnia 13 grudnia 2012 roku, sygn. akt III AUa 1022/12, opubl. LEX nr 1237291, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2012 roku, sygn. akt II UK 103/11, opubl. LEX nr 1130388).

Sąd Apelacyjny podzielił opinię Sądu pierwszej instancji, że zatrudnienie J. Ś. w Przedsiębiorstwie (...) w K. od 1 maja 1974 roku do 26 czerwca 1990 roku nie miało charakteru zatrudnienia w szczególnych warunkach. Powyższa konkluzja wynika z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie w postaci zeznań wnioskodawcy i świadków J. M. i M. M., jak również dokumentacji osobowej wnioskodawcy. Świadek J. M., zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w latach 1970-2010, zeznał, że wnioskodawca wykonywał naprawy zarówno w kanale remontowym, jak i poza nim. Ubezpieczony wykonywał wszelkiego rodzaju naprawy w zależności od potrzeb, zajmował się nawet spawaniem i lakierowaniem, czy też naprawą ogumienia. Jednocześnie świadek określił, że około 50% napraw było wykonywanych przez ubezpieczonego poza kanałem. Z kolei świadek M. M. zeznał, że wnioskodawca wykonywał naprawy w całości, łącznie z lakierowaniem. Pracę wykonywał w zależności od potrzeb w kanale remontowym, albo poza nim – na hali. Zajmował się również naprawą instalacji paliwowej, która wykonywana była na stołach probierczych.

Z powyższych zeznań wynika więc, że J. Ś. nie zajmował się, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, naprawą pojazdów mechanicznych w kanałach remontowych. Część napraw była bowiem wykonywana poza kanałem, a czynności te nie łączyły się funkcjonalnie z naprawami wymagającymi pracy w kanale remontowym, jak i nie stanowiły innej pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w myśl cytowanego rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku, co dotyczy na przykład prac przy naprawie ogumienia, czy też napraw instalacji paliwowej. Zresztą z zeznań samego wnioskodawcy wynika, że część napraw wykonywał poza kanałem remontowym (na przykład naprawa pomp wtryskowych, ale i wymiana ogumienia), a zdarzały się dni, że w ogóle nie wchodził do kanału. Nadto wnioskodawca jako mechanik gwarancyjny decydował czy dana naprawa mieści się w zakresie udzielonej gwarancji, a tak zwana praca papierkowa zajmowała mu około pół godziny dziennie.

Wnioski wynikające z osobowych źródeł dowodowych dają podstawę do twierdzenia, że w okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w K. od 1 maja 1974 roku do 26 czerwca 1990 roku J. Ś. nie świadczył pracy w szczególnych warunkach. Co prawda następca prawny wskazanego wyżej pracodawcy w dniu 18 stycznia 2012 roku wystawił ubezpieczonemu świadectwo pracy w szczególnych warunkach, w którym poświadczył, iż w okresie od 1 maja 1974 roku do 26 czerwca 1990 roku wnioskodawca świadczył pracę w takich warunkach przy pracach polegających na naprawie pojazdów mechanicznych wykonywanych w kanałach remontowych, jednakże w treści świadectwa zamieścił równocześnie wzmiankę, że zostało ono wystawione po rozmowie z przedstawicielem ZUS w Ż. i na prośbę J. Ś.. Co więcej w piśmie skierowanym do ZUS z dnia 22 lutego 2012 roku Przedsiębiorstwo (...) w K. stwierdziło, że z akt osobowych wnioskodawcy nie wynika jednoznacznie, iż świadczył on pracę w warunkach szczególnych, jednak świadectwo zostało wystawione na prośbę pracownika (...) Oddziału w Ż.. A zatem przedłożone przez wnioskodawcę świadectwo pracy w szczególnych warunkach z dnia 18 stycznia 2012 roku nie jest wiarygodne. Podkreślić przy tym należy, że świadectwo pracy nie jest dokumentem abstrakcyjnym i może być weryfikowane na przykład poprzez dokumentację osobową pracownika. A z tej nie wynika, że ubezpieczony był zatrudniony w warunkach szczególnych. Nadto w aktach osobowych znajduje się angaż z dnia 1 kwietnia 1988 roku, na mocy którego pracodawca powierzył J. Ś. dodatkowe czynności związane z prowadzeniem magazynu, których nie sposób zakwalifikować do prac w warunkach szczególnych.

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy z całokształtu materiału dowodowego wynika, że w trakcie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w K. od 1 maja 1974 roku do 26 czerwca 1990 roku wnioskodawca nie świadczył pracy w warunkach szczególnych, gdyż poza naprawami w kanałach remontowych wykonywał także inne naprawy poza tym kanałem. Nie ma przy tym racji skarżący, który twierdzi, że te inne czynności dają się podporządkować pod odpowiedni punkt załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku, gdyż szkodliwie oddziaływały na jego organizm. Poza bowiem przykładowo spawaniem, które jest zaliczane do prac w takich warunkach, ubezpieczony zajmował się także

wymianą ogumienia, naprawą instalacji paliwowej na stołach probierczych, kwalifikowaniem napraw jako mających charakter gwarancyjny, jak również sporządzaniem dokumentacji. Jednocześnie te dodatkowe czynności nie miały charakteru incydentalnego, gdyż, według zeznań wnioskodawcy, zdarzały się dni, że w ogóle nie wchodził do kanału. Szacując czas pracy wnioskodawcy poza kanałem remontowym świadek J. M. zeznał, że mógł on dotyczyć około 50% napraw. Powyższe przesądza, że prawidłowe jest stanowisko Sądu pierwszej instancji, który doszedł do przekonania, iż J. Ś. nie wykonywał, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, pracy w warunkach szczególnych.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny w Łodzi, działając na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.